

Hur har helgen varit

Varför sitter jag i den här bilen?

Jag håller mig stilla. Om man inte rör sig kommer minnet ibland tillbaka.

Men det fungerar inte. Allt jag vet är att föraren röker. Fordonet är fullt av tung rök. Mina ögon svider. Jag mår illa. Mannen har grått hår, på hans axlar ligger mjäll. Från backspegeln dinglar ett litet kors i ett pärlband.

En sak i sänder. Föraren hämtade upp mig, höll upp dörren åt mig, och de andra tittade på med öppna munnar, klene Franz Krahler, dumma fru Einzinger och även den lille mannen vars namn jag aldrig minns.

För egentligen är varje dag den andra lik på sanatoriet Aftonro. Vid frukosten står radion på, man går ut i parken, ryggen värker, det blir lunch, man bläddrar i tidningen och stör sig, medan tv:n står på; några tittar, andra sover, alltid är det någon som hostar helt förskräckligt. Sedan har klockan redan hunnit bli halv fyra och det är dags för kvällsmat, och efter det ligger man vaken och måste på toaletten en gång i halvtimmen. Ibland kommer det besök, men aldrig till mig. Ibland är det någon som dör och förs bort. Men de som lever brukar inte bli hämtade av en svart bil med chaufför.

Vi stannar vid en korsning, tre ungdomar med långt hår går ytterst sakta över gatan, föraren vevar ned rutan och skriker att det skulle göra odågor som dem gott med ett krig igen, och

när de inte reagerar blir han bara ännu argare. Han kör vidare, men slutar inte skälla för det.

Och nu minns jag: till tv-studion.

Men vilket program? Jag lutar mig fram och frågar.

Föraren vänder sig om och tittar på mig genom rökslöjorna utan att förstå vad jag menar.

Jag upprepar frågan.

Struntar väl han i, ryter han. Varför skulle han bry sig om en sån skitsak!

Alltså säger jag inget mer.

Men han har fått upp ångan. I fred borde man lämna honom, i fred! Är det för mycket begärt?

När vi stannar utanför tv-huset har han nätt och jämnt hunnit lugna sig. Han kliver ut, går runt bilen, öppnar dörren åt mig. Han tar tag om min armbåge, drar upp mig. Det är fräckt gjort, men det hjälper mig faktiskt att komma ut på gatan utan att ramla.

Fasaden på tv-huset är ännu gråare än fasaderna runt omkring. Alla hus i Wien är grå numera, så när som på ett par som är mörkbruna. Hela staden tycks vara täckt av smuts. På vintern är himlen stenaktig och låg, på sommaren gulaktigt fuktig. Till och med det var annorlunda en gång i tiden. Är man tillräckligt gammal vet man att inte ens vädret är som det brukade längre i den här staden av skräp, kolrök och hundskit.

Karuselldörren roterar ryckigt, och för ett ögonblick blir jag rädd att min resa ska sluta här, men jag tar mig igenom, och i lobbyn står det faktiskt någon och väntar på mig: en mycket smal ung man med klokt ansikte och runda glasögon sträcker fram handen mot mig och presenterar sig som ansvarig redaktör Rosenzweig.

»Mycket bra«, säger jag. Det gläder mig alltid när unga

människor är artiga. Det händer inte så ofta nu för tiden. »Ansvarig för vad?»

»För programmet.«

»Vilket då?»

Han tittar på mig i några sekunder, innan han frågar: »Hur har helgen varit?»

»Varför undrar ni det?»

»Programmet!«

»Va?»

»Programmet heter så. *Hur har helgen varit.*«

Vad pratar människan om?

»Den här vägen!« Han pekar på en dörr i andra änden av lobbyn. Jag följer honom, vi går genom en kort korridor, sedan står vi framför en paternosterhiss, och det är inte alls bra.

Den första korgen drar förbi, följd av en andra, den tredje måste jag nog ta, jag blir rädd, den drar förbi även den. Kom igen nu, säger jag till mig själv, du har varit med om värre saker. När den fjärde korgen börjar stiga framför mig blundar jag och stapplar framåt. Jag lyckas komma ombord men skulle ha ramlat om han inte hade fattat tag om min axel. Tur att han reagerade så snabbt.

»Släpp mig«, säger jag skarpt.

Att kliva av är förstås ännu svårare. Men han ser det komma, lägger en hand på min rygg och ger mig en liten knuff. Jag stapplar ut, tack och lov håller han i mig igen.

»Låt bli det där!« säger jag.

Det luktar plast, någonstans surrar det från stora maskiner. Vi går genom en korridor, till vänster och till höger hänger signerade foton av folk som flinar. Några känner jag igen: Paul Hörbiger, Maxi Böhm, Johanna Matz och där är Peter Alexander, som av någon anledning har krafsat dit *Ett stort tack till min kära, kära publik* under sin namnteckning.

Den unge mannen öppnar en dörr där det står *Smink*. Framför en spegel sitter en tjock karl med helskägg, bakom honom står en sminkös och jobbar på hans ansikte med en pensel. När hon kliver undan hoppar han upp så plötsligt att jag rycker till, och så kramar han om mig. Han luktar rakvatten och öl. Med en röst gråtmild av lycka frågar han: »Hur är det med dig, Franzl?»

Jag mumlar att det är bra med mig, vilket egentligen aldrig stämmer, allra minst just nu. Jag försöker att inte andas in. Hans skägg kittlar mot min kind.

»Och med dig?» flämtar jag.

»Åh Franzl, vad ska man säga. Liesl dog för två år sedan, och det där med Wurmitzer slutade inte väl. Och jag sa till honom: Ferd! nu får du bara ta och göra det för gammal vänskaps skull, men lyssnade han på mig? Och du vet ju, då blev jag hellre kvar hos Senger, men han var inte ärlig.«

Jag får inte luft. Vem i helvete är det här? Vilka är de han pratar om? Äntligen släpper han taget om mig, tar en lodenrock med hjorthornsknappar från garderobskroken, stor som ett tält, slänger på sig den, går ut.

Jag sätter mig. Sminkösen tar sig an mitt ansikte och frågar, som sminköser alltid gör, vad jag jobbar med och varför jag ska vara med i programmet. Aldrig vet de det i förväg, aldrig känner de till någon, aldrig har de sett efter, alltid frågar de.

»Herr Wilzek är regissör«, säger den unge mannen som har fört mig hit. Jag önskar att han hade talat om för mig vad han heter, men dagens ungdom vet inte hur man uppför sig.

Nu frågar hon förstås vilka filmer jag har gjort, och med samma obehagskänsla som vanligt räknar jag upp mina tre magra titlar: *Peter dansar med alla* med Peter Alexander, *Gustav och soldaterna*, också den med Peter Alexander och med Gunther Philipp, och så *Schlück går hem som siste man* med folk som jag inte minns.

Och nu frågar hon förstås om Peter Alexander. Hur han är och så. Han har nämligen aldrig varit hos henne här i sminket, tänka sig va. Hon skulle så gärna ha träffat honom någon gång.

Jag berättar samma anekdot som jag brukar. Redan första inspelningsdagen av *Peter dansar med alla* kunde han alla sina repliker utantill. Sedan blev man tvungen att ändra inspelningsplanen med kort varsel, och en ung skådespelerska, vars namn jag helst inte ska nämna, hon har hunnit bli ganska känd, hade bara lärt sig replikerna för just den dagen, och då tittade Peter på henne och sa: »Kära fröken, med repliker är det som med hästar, vill ni veta varför?»

Herregud, min spegelbild! På sanatoriet Aftonro har vi inga speglar, eftersom ingen rakar sig själv; det gör skötaren Zdenek varje morgon. Och därför kommer åsynen oväntat: mina ögon djupt inne i sina hålor, de slappa hudsäckarna, de spruckna läpparna, den rynkiga grå huden på den kala skallen. Kavajen sitter snett eftersom axlarna inte längre fyller ut den, slipsen är inte bara fläckig, den är också dåligt knuten, vilket inte är mitt fel, för det var länge sedan jag kunde knyta en slips, så även det har Zdenek gjort. Hade han inte kunnat anstränga sig lite? Hur ofta händer det väl att någon av oss får vara med på tv? Jag blundar för att slippa se mig själv. Ett pysande ljud, det kommer en kall vind från hårspraysburken över huden på min skalle. Men varför? Jag har ju knappt något hår kvar.

»Ja, varför?» undrar sminkösen.

Vad är det frågan om?

»'Som med hästar', sa han varför?»

Vad vill hon höra?

»Nej, okej«, säger hon efter en stund. »Färdig.»

Jag reser mig upp, mina knän ger vika, sminkösen och den unge mannen stödjer mig.

»Ingen fara«, säger han medan han leder mig ut i korri-

doren. På väggarna hänger signerade foton av Paul Hörbiger, Johanna Matz, Peter Alexander. Honom arbetade jag med en gång i tiden.

»Herr professor Conrads kommer bara att ställa de frågor till er som vi redan har gått igenom. Ni berättar några av de gamla goda historierna, inget kan gå snett. Herr professor Conrads ställer alltid bara frågorna som redaktionen har skrivit upp i förväg. Och redaktionen, det är jag i det här fallet. Han improviserar aldrig.«

»Jag måste på toaletten.«

Han tittar på klockan. Rosenblatt! Jag vet inte hur jag vet det, men så heter han. Det är något med det som bekymrar mig, men jag kan inte riktigt säga vad.

Han pekar på en dörr. »Men var snäll och skynda er.«

Jag går in. Allt är komplicerat: Mina fingrar är bortdomnade och får inget bra grepp om bältesspannet och byxknapparna, därför är det inte heller så lätt att dra ned byxorna, och dessutom sitter toaletsitsen för lågt. Till råga på allt ramlar rullen med papperet ned på golvet. Jag böjer mig ned, men när jag försöker dra den närmare rullar den bara längre bort och försvinner genom glipan under båsets vägg.

Jag hör steg, någon vankar av och an, ropar mitt namn: »Herr Wilzek, vi måste in i studion nu!«

»Ja, ja!« ropar jag.

»Det är direktsändning!«

»Ja, strax. Strax.«

Med ens är det flera personer där. Jag hör upprörda röster. Och jag är ju färdig, men det är förbannat svårt att resa sig upp eftersom sitsen är för låg, och nu väntar byxknapparna och bältesspannet. Jag gör allting så sakta som det behövs. Om jag stressar upp mig blir det bara svårare.

Jag kliver ut ur båset. Fem män och tre kvinnor står där.

Uppenbarligen väntar de allihop på mig. Hur är det möjligt att kvinnor får komma in här? Har det redan gått så långt, finns det inget som är heligt längre? Men innan jag hinner klaga har de omringat mig – en stödjer mig från höger, en annan från vänster, en tredje skjuter på, de låter mig inte ens tvätta händerna.

»Sändningen har redan börjat«, säger en av dem.

»Vi började med den andra gästen istället«, säger en annan.

»Ni måste in. Ni är live direkt«, säger en tredje.

En ståndörr går upp, vi är i en studio. Två kameror rör sig ljudlöst genom rummet, jag hör den höga pipande tonen från strålkastarna, från taket hänger mikrofoner i trådar. I mitten har man byggt upp en del av ett vardagsrum: blommiga tapeter, små landskapstavlur i guldramar, en soffa, en fåtölj, ett bord med kaffekoppar. I soffan sitter en jättelik man med skägg, han bär lodenrock. Bredvid honom står en man som jag känner igen, han brukar jämt synas på tv:n på sanatoriet Aftonro, men jag kommer inte på vad han heter. Just då sjunger han till någon skränig musik ur en högtalare, samtidigt som han gång på gång kysser sina fingertoppar. Någon skjuter mig framåt, det är nära att jag snubblar på en kabel, man manövrerar mig förbi kameran, nu sitter jag bredvid den skäggige i soffan.

Moderatorn har slutat sjunga, han pratar om mig. En synnerlig fröjd, säger han i en egenartad sjungande melodi, att hans käre gamle vän Franz Wilzek är här hos honom!

Och jag som inte alls känner honom. Jag vet att jag är en smula glömsk, men den här människan har jag då verkligen aldrig träffat förut.

Han vänder sig om och kommer med utsträckt hand mot mig. »Käre Franzl!« Den första kameran åker i en cirkel runt honom medan den andra vrider sig mot mitt ansikte, den röda lampan hoppar från den ena till den andra, och på

en monitor ser jag mig själv, krampaktigt leende, med stora tårar. Tårar.

Conrads heter han! Plötsligt kom jag på det, Heinz Conrads, så dåligt är inte mitt minne trots allt. Men jag har verkligen aldrig träffat honom förut. Jag tar honom i hand utan att resa mig. Hans små grisögon blixtrar till av ilska. Han är påtagligt missnöjd med att behöva böja sig ned till mig.

Han vänder sig mot kameran och fortsätter prata om mig. Han läser visserligen från en trave med kort men han tänjer ut orden på ett så överraskande och förvirrat eftertänksamt sätt att man aldrig skulle komma på tanken att det han ger ifrån sig inte kommer raka vägen från hans egen hjärna. Regissör, säger han, trevliga roliga filmer, skänkt oss alla mycket glädje, *Gustav och soldaterna*, *Peter dansar med alla*, arbetat med alla publikfavoriter! På monitorn ser man ett klipp: Peter Alexander sjunger, hoppar och flinar. Jag nickar vänligt fast jag ser att jag inte är i bild, den röda lampan lyser på kameran som filmar Heinz Conrads, nu visar monitorn återigen hans degiga ansikte nedanför den betonghårda vita hårhuvan.

Och nu händer det. Han är tyst och tittar på mig. Lampan börjar lysa på ett annat ställe, mitt ansikte dyker upp på monitorn. Frågade han mig något? I ett enda ögonblick var jag ouppmärksam, och just då hände det!

Jag lyssnar på den pipande, elektriskt knastrande tystnaden. Sedan berättar jag på vinst och förlust en anekdot om skådespelaren Schlück Battenberg. Den är hyfsat rolig, och den gör visst jobbet: Heinz Conrads kysser sina fingertoppar och utbrister: »Ljuvligt!« Även den skäggige typen bredvid mig slår sig skrattande på bröstet.

»Har ni två känt varandra länge?« frågar Heinz Conrads.

»Hela livet«, säger mannen som jag inte känner.

Båda två skrattar igen. Allt som allt verkar det gå bra. Mitt

huvud fungerar inte som det en gång gjorde, men ett sådant här program kan jag fortfarande bemästra.

Jag väntar inte ens på nästa fråga, utan berättar anekdoten om hur Gunther Philipp trillade i vattnet under inspelningen av *Gustav och soldaterna*. En svag historia egentligen, det finns ingen poäng, den dumme karln trillade helt enkelt i vattnet, och sedan drog man upp honom, men de skrattar igen båda två, och därför fortsätter jag med min bästa historia, praktstycket: den unga skådespelerskan som bara hade lärt sig replikerna för första dagen. Och hur Peter Alexander hade tittat på henne och sagt: 'Kära fröken, med replikinläring är det precis som med hästar! Vill ni veta varför?'

»Ja, se Peter!« utbrister idioten bredvid mig. »Han är en av de stora!«

Jag ger honom en skarp blick för att visa att han ska lugna sig.

»Ja, varför?« frågar moderatorn.

»Vadå varför?«

»Som med hästar?«

Pipljudet från strålkastarna är så gällt men samtidigt så lågt att man inte kan vara säker på om man verkligen hör det. Den röda lampan släcks och tänds på olika kameror. Jag följer den med blicken och ser hur mitt huvud rycker hit och dit på monitorn.

»Just det, som med hästar!« Jag tar sats för att berätta färdigt.

Men något har hamnat i otakt, historien har trasslat ihop sig, nästa mening vill inte komma. Nästnästa står beredd, så jag hoppar över nästa, men just i det ögonblicket går även nästnästa upp i rök – jag kan fortfarande känna konturen av den, och det känns som om jag har den på tungan. Men när orden inte tar form gör jag misstaget att titta på bildskärmen. Där är jag, med förvirrat ansikte och öppen mun. Och när

man sitter mitt emot sig själv på det viset, delad i tu, och vet att alla på sanatoriet Aftonro tittar på går det verkligen inte att få fram ett dugg.

Moderatorn nickar, lägger sina händer med korten i kors, blickar upp i taket som i en bön och utbrister: »Ljuvligt! Hästar!«

Mannen bredvid mig skrattar.

»Härligt!« ropar moderatorn.

Alldeles sjuka av avund måste de vara på hemmet nu, särskilt Franz Krahler och dumma fru Einzinger. Och eftersom jag inte kan skjuta undan bilden, jag ser Krahler sitta blek på sin stol och Einzinger bredvid med öppen mun, så händer det igen, och jag missar nästa fråga.

»Hur sa?«

Heinz Conrads tittar upp i taket, suckar och läser från sitt kort: »Franz Wilzek själv blev ju regissör först på gamla dar. Innan dess var han assistent till G. W. Pabst.«

Varför pratar han plötsligt om mig i tredje person?

»G. W. Pabst«, säger han. »En av de stora regissörerna. En stor mästare, en stor legendar, jag kände honom ju lite grann jag med, men ingen kände honom lika väl som du!«

På monitorn fladdrar bilder förbi: Greta Garbo i *Den glädjelösa gatan*, Louise Brooks i *Pandoras ask*, Mackie Kniven snurrar sin promenadkäpp. Jag harklar mig och förklarar: »Det där är Garbo. Det var han som upptäckte henne som filmskådespelerska. Jag kom in i bilden först senare. 1941 i och med *Komedianter*. Träffades gjorde vi på inspelningen av ... Ett år tidigare. Det var en annan film. Jag var egentligen kameraassistent.«

Nu fylls skärmen återigen av Heinz Conrads ansikte. »Då hade han precis kommit tillbaka«, läser han på nästa kort. »Från exilen. För att återigen göra filmer på tyska. Du blev hans nya assistent.«

Jag nickar. Tydligt borde jag säga något mer, men vad? Bakom kameran har en ung man med runda glasögon klivit fram ur mörkret. Jag har sett honom en gång förut, men jag kan inte minnas var. Allt jag vet är att han heter Rosenkranz.

»Berättade han för dig varför han kom tillbaka?« läser Heinz Conrads. »Han hade redan tagit sig till Amerika. Men sedan var han här igen och gjorde filmer för ...« Han tystnar och håller sitt kort som om det är något som inte stämmer. Det varar bara i ett ögonblick, sedan får han kontroll över sitt minspel, formar munnen till sitt degiga leende, lägger kortet underst i traven.

»Och efter *Komedianter* gjorde ni *Paracelsus*«, läser han. »Med den store Werner Krauß, en stor film, en klassiker.«

»Ett mästerverk!« säger jag.

»Hur var han egentligen, G. W. Pabst, han lät ju alltid skriva sitt namn med initialerna, G. W., inte sant, oftast var det också så han blev tilltalad, hur var han alltså som person, hur skulle du beskriva honom?«

»En aning för tjock.«

Heinz Conrads skrattar. »Franzl! Alltid ett skämt parat!«

»Han ville alltid gå ned i vikt«, säger jag. »Han var inte särskilt lång, men något rund, och på inspelningarna skrattade han mycket, men när strålkastarna släcktes var han ofta som uttömd. Som en kostym utan bärare.«

Pipandet har blivit högre och gällare, även belysningen har plötsligt blivit outhärdlig. Jag kan knappt se moderatorn längre, så bländad är jag.

»Men när han gav en order lydde alla. Man hade inte ens en tanke på annat. När hans mor var där var det annorlunda. Jag träffade henne bara en gång, hon kom på besök när vi spelade in *Komedianter*, han såg genast ut som ett barn. Några månader senare dog hon.« Jag måste svälja. Min hals är torr, soffan under mig tycks sakta flyta runt i rummet. »Han hade

en egen teori om filmklippning. Varje klipp ska motiveras av en rörelse, så att det uppstår ett obrutet flöde från den första bildrutan till den sista. När jag sedan började regissera själv märkte jag att det i praktiken knappast ... » Nej, nu gick jag för långt, sådant kan man inte säga här. » Greta Garbo pratade han ofta om!« utbrister jag. » En sådan vacker kvinna! Och om Louise Brooks, hon är nästan bortglömd i dag, men på den tiden var hon nästan en lika stor stjärna som Garbo. Henne var det också han som upptäckte.«

» Åh ja! De vackra kvinnorna!« Heinz Conrads skrattar lättat. Han lägger återigen ett kort underst i traven och läser: » Och i er nästa film, *Fallet Molander*, där spelade den store Paul Wegener huvudrollen?«

» Vilken då?«

» Er nästa film«, läser han på kortet. » *Fallet Molander*. Där spelade Paul Wegener huvudrollen.«

» Finns inte.«

» Paul Wegener?«

» Filmen. Den finns inte, den var planerad men filmades aldrig.«

I några sekunder är det tyst, sedan säger Heinz Conrads: » Jodå, jodå, här står det ... Visst filmades den. Det var bara ingen som såg den, eftersom den sedan försvann.«

» Den filmades inte.«

Heinz Conrads tittar någonstans bakom kameran. » Alltså till mig har man sagt att ni filmade klart den. Tidigt 1945 i Prag. Under svåra förhållanden, under de sista veckorna av kriget, men sedan kom materialet helt enkelt bort.« Han kisar mot sitt kort. Det är uppenbarligen det sista. Han vänder på det, tittar hjälplöst på baksidan.

» Den filmades inte!« ropar jag. » Förbannat också! Det är inte sant, den finns inte! Det är ett misstag! En lögn.«

»Ursäkta?»

»En lögn!«

Heinz Conrads tittar på sitt sista kort, sedan på den unge mannen med glasögonen, sedan på kortet igen. »Franzl, du kommer väl ihåg din film.«

»Den filmades aldrig!«

Heinz Conrads lägger pannan i så djupa veck att hans ansikte tycks kröka sig inåt. Då möter min blick blicken från den unge mannen med glasögonen. Han tittar inte på sin chef, utan på mig, mycket uppmärksamt och direkt, med ett smalt, stelt leende.

Jag tittar på bildskärmen. Ser mig själv titta någon annanstans – förstås, monitorn är inte kameran, man måste titta in i kameran för att se sig själv i ögonen på monitorn, men då kan man ju inte se sig själv, eftersom man tittar in i kameran och inte på monitorn. Och nu visar monitorn på samma gång något annat, fastän den visar mig, och för att inte behöva se det så blundar jag, men det hjälper inte, och jag ser dem fortfarande: svartvita människor i en konsertsal. Jag ser ned på dem högt uppifrån, som om jag flög, en kristallkrona lyser, jag sitter bredvid kameran på en lång kranarm, de tittar rakt framåt allihop, för de får inte titta uppåt.

Jag slår upp ögonen, men jag ser det fortfarande, lika tydligt som förut, som den gången vi såg det på den lilla bildskärmen, när Pabst satt bredvid mig och klippte filmen. Och samtidigt ser jag det ovanifrån, från den brett svängande kranen där jag hänger, medan Pabst dirigerar genom megafonen där nere, längre fram, sväng åt höger nu, mot scenen, fortsatt, till skådespelaren som står och spelar fiol!

»Den filmades inte! Er redaktion har gjort ett dåligt jobb! Ni misstar er! Den blev aldrig av!«

Människorna under mig. De får inte titta uppåt. Om någon

skulle göra det blir allt förstört. Det avgörande är att soldaterna inte syns i bild, för scenen måste bli klar i dag, och då kliver Heinz Conrads fram mot mig: »Käre Franzl, vilken fröjd att du kom hit, tyvärr har tiden redan runnit ut!« Det ser ut som om han höjer handen för att slå mig, och jag sätter händerna för ansiktet, men han vänder sig mot kameran, den röda lampan blixtrar till, monitorn visar hans ansikte så stort att näsborrarna framstår som kratrar. »Gokväll på er töser«, säger han i ett sjungande tonfall, »ajöss på er gossar, tack, kära gäster, må hälsan stå er bi!« Ihålig pianomusik klinkar ur högtalarna, den röda lampan slocknar, på monitorn formas orden *Hur har helgen varit med Heinz Conrads* av virvlande bokstäver.

Uppenbarligen är det slut. Den unge mannen med glasögonen som hela tiden har tittat oavvänt på mig kommer nu fram till mig.

»Eftertexterna får gå tre gånger om. Vi blev tvungna att bryta i förtid. Det har aldrig hänt förut. Det kan ni vara stolt över.«

»Jag hoppas att du kryar på dig snart«, säger den skäggige mannen i lodenrock bredvid mig. »Det var fint att se dig igen, Franzl.«

»Detsamma«, säger jag, eftersom inget annat faller mig in.

»Filmade ni verkligen inte *Molander*? Jag har alltid trott att den hann bli färdig, men när det sedan blev uppror i Prag –«

Jag vänder mig bort och sträcker ut armen för att signalera åt den unge mannen att han ska hjälpa mig upp, och plötsligt minns jag hans namn, han heter Rosenkranz, och av någon anledning tycker jag inte om det. Han bistår mig. Vi går mot dörren med små steg.

Men Heinz Conrads blockerar vägen för oss. Hans ansikte är förvridet av ilska.

»På återseende, käre Heinzi«, säger jag.

»Kryp upp i arslet och försvinn.«

Jag stirrar på honom. För ett ögonblick tänker jag att jag hörde fel.

»Och du?« säger han till den unge mannen. »Varför bjuder du in en sån gammal skithög till mitt program? Helt senil i sin skithjärna, och där sitter jag med mina frågor, du packar ihop dina saker och sticker härifrån, jag vill aldrig mer se dig!«

»Gärna det«, säger Rosenkranz.

»Håll snattran. Inte ett ord till, stick härifrån!«

»Gärna«, säger Rosenkranz igen. Vi rundar Heinz Conrads som är blek av ilska. Jag går med halvslutna ögon, jag hör hur en tung dörr öppnas och stängs.

»Jag har velat sluta i flera månader«, säger Rosenkranz. »Men bara säga upp sig kan vem som helst, tänkte jag. Något bättre än så måste man hitta på.«

Jag känner mig svag. Programmet har riktigt dränerat mig, inte bara mina händer, utan också mina armar och axlar skakar. Vad var det egentligen som hände? Minnet börjar redan suddas ut. Först berättade jag historier, allt gick bra, sedan kom förstås Pabst på tal, honom frågar man alltid om, och sedan blev allt en enda röra. Irriterad blev jag, kanske skrek jag till och med, och så kom jag att tänka på när vi filmade *Molander*, men så kan det egentligen inte vara, för *Molander* filmade vi ju aldrig.

»Och sedan sa chefen, visst, vi kan väl bjuda in honom då, och så skrev jag upp frågorna åt honom, som vanligt.« Han tystnar ett ögonblick, sedan säger han: »Min far var där.«

»Er far?«

»Bland statisterna. I konsertsalen . . . I studio sju, i Barrandov, när ni filmade *Fallet Molander*.«

»Var är toaletten?«

Jag måste stanna till. Golvet gungar; det känns som om jag

ska falla framåt. Men han har fel, filmen filmades aldrig. Det vet jag, eftersom jag var med. Jag var med när vi inte filmade den. Jag minns att det inte hände. Jag harklar mig, jag ska förklara det för honom.

»Jag har letat överallt«, säger han. »Det finns ingen kopia. Negativet är borta. Ni är nog den enda som har sett originalen. Förutom Pabst förstås. Men Pabst är död.«

Jag trycker ned handtaget till toalettdörren och går in. För ett ögonblick är jag rädd att han ska följa med, men som tur är stannar han utanför.

Dörren går igen. Allt är svårt, kläderna stretar emot. Mina domnade fingrar får inte fason på byxknapparna, toalettskålen sitter för lågt. Först när jag sitter ned märker jag att pappersrullen ligger på golvet – jag drar i den, men den lindar bara upp sig ännu mer, allt är så jobbigt. Mina armbågar värker, min rygg är stel, mina knän är så svaga och vingliga att jag knappt kan resa mig. Man borde dö ung. När jag var liten kom alltid doktor Sämman när jag var sjuk. Hans svala hand på min panna. »Är vi sjuka?« brukade han säga, »har vi feber?«, och jag tänkte, varför säger han vi, han har ju ingen feber, det är bara jag som har feber. Jag vet inte varför jag kommer att tänka på honom nu, det har jag inte gjort på flera årtionden.

När jag kommer ut står en ung man med glasögon där och väntar. Hans frisyra är i oordning, hans ögon är rödaktiga, som om han just har gråtit. Förmodligen en alkoholist. Det är ingen ordning på unga människor längre.

»Vad är det med er?«

»Jag tänkte på min far.«

»Följer ni mig till spårvagnen?«

Han tar av sig glasögonen, sätter på sig dem igen och säger lågt, nej, ingen spårvagn, jag blir hämtad av en bil.

Vi går genom en lång korridor. Skådespelaransikten flinar

från väggarna. Med några av dem har jag filmat. Där är till exempel Peter Alexander.

»Det där är ett proffs«, säger jag. »Peter! Det kan man inte tro. Redan första inspelningsdagen kan han alla repliker. En ung skådespelerska, jag ska inte nämna hennes namn eftersom hon vid det här laget –«

»Det räcker nu!« säger han skarpt.

Jag blir kränkt och tystnar.

Och här, till råga på allt, en paternosterhiss! På något vis lyckas jag snubbla in i korgen; det är nära att jag faller omkull, men han håller i mig. Moderatoren var den berömde Heinz Conrads, det minns jag fortfarande. På sanatoriet Aftonro kommer de att reta sig riktigt ordentligt på att jag har varit hos Heinz Conrads, medan det för alla andra bara var ännu en oändlig söndagsförmiddag med dålig frukost.

Kan det vara så att programmet inte gick bra? Jag minns att det blev en viss uppståndelse, att jag fick dumma frågor, det var irriterat, någon förolämpade mig, eller så var det jag som förolämpade någon annan, någotdera var det. Om Pabst pratades det förstås också, det säger sig självt, alla frågor om honom, min egen karriär som regissör var skrattretande, det är inget att hymla om. Det enda som är viktigt med mig är att jag en gång var hans assistent.

Den unge mannen föser ut mig ur hissen, tar tag i mig igen. Vi korsar lobbyn. Här finns dessutom en karuselldörr. Glasväggarna roterar, speglingar går in i varandra, jag skjuter mig framåt och står ute på gatan. Jag borde lägga mig en stund snart.

På gatan står tre bilar parkerade, det står *Österreichischer Rundfunk* på allihop. Den unge mannen, vad heter han nu igen, öppnar dörren till den främsta och hjälper mig att kliva in.

»Min far överlevde«, säger han. »Ifall ni undrade.«

»Fint att höra.« Vad var det med hans far?

Han ser underlig ut, hans ögon är uppspärrade, vilda och samtidigt fulla av medlidande på något vis. Han ser nästan galen ut. Han öppnar munnen, men sedan skakar han på huvudet och slår bara igen dörren. Det är ingen hyfs på unga människor längre.

Bilen börjar rulla. I baksätet ligger ett kvarglömt nummer av *Volksstimme*: Förbundskanslern står i en talarstol och tittar allvarligt och hotfullt mot en grupp män i kostym. *Dödsstöt för kraftverket i Zwentendorf*, lyder rubriken.

»Vilket program var ni med i?« frågar föraren.

»Heinz Conrads.«

»Honom brukar min fru titta på. Han är en gentleman, säger hon. En karl från den gamla goda tiden. När Wien fortfarande var Wien!«

»Och vad är Wien nu?«

Han svarar inte.

Jag försöker minnas. Det var något som hände, men vad? Det börjar regna, vattendroppar bildar bågar över glaset.

»Tittade ni?« frågar jag.

»Hur skulle det ha gått till?« säger han med det sjungande tonfall som man talar i med barn och gamlingar. »Jag sitter ju här i källan hela dagarna. Antingen kör jag eller så väntar jag på att någon ska kliva in. Tv kan jag bara se på kvällen. Men min fru tittade säkert.«

Ute fäller folk upp sina paraplyn. Jag lutar huvudet mot den svala rutan. Jag kan knappt bärga mig att få komma hem igen. På hemmet är alla säkert sjuka av avund.